

Ezen lapok hétfőt kivéve naponta jelennek meg. Előfizetési ár félre Pozsonyban és Pesten helyben boríték nélkül 7 ft, postán borítékban hetenkint kétszer küldve 8 ft 24 kr, hatszor küldve 9 ft 12 kr. p. p. A hirdetések minden nap egyszer hasábozott apróbetűs sorraért vgy ennek helyéért 5 p. kr., a kettős sorért pedig 10 p. kr. fizetnek.

Péntek

822

Aprilis 28. 1848.

Előfizethetni Pozsonyban a kiadó-hivatalban, ventur-utca Zierer-házban 114. szám alatt földszint, és Pesten hatvani-utca Horváth-házban 583d. szám alatt földszint és minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári királyi főpostahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Nemzetiségek és osztályok közt béke! Monarchia! Alkotmányos szabadság, rend, törvényesség!

TARTALOM. Hivatalos. — Mártius 15ike. — Pozsony. — Hír-fuzér. — Austria (olasz hírek. Cattaro. Tyrol. Galiczia.) — Németország. — Anglia. — Oroszország. — Lengyelország. — Hivatalos és magánhirdetések.

Hivatalos.

Országos nemzeti őrseregi tanácsrendelet.
I. A nemzeti őrseregről szóló törvény életbeléptetésére a miniszterelnöktől ideiglenes országos nemzeti őrseregi tanács:

Ottinger Ferencz őrnagy-vezér mint elnök.
Báró Majthényi István őrnagy.
Kiss Károly százados.
Földváry Lajos nemzetőrségi százados.
Kállay százados hadügyvéd, mint tanácsosok, és
Korponay János főhadnagy, miniszterelnöki titoknok, ideiglenesen mint előadó, nevezetve ki, tudtul adatik a helyhatóságoknak, hogy ezután mindenféle nemzeti őrseregre vonatkozó rendelet, miniszterelnöki ellenjegyzés mellett, egyedül ezen tanácstól adatik ki. Kelt Pesten, ápril 20-án 1848. — Gr. Batthyány Lajos m. e.

Ottinger Ferencz,

őrnagyvezér, országos nemzeti őrseregi tanács elnöke.

Miniszterelnöki rendelet.

II. Az országban létező vagy alakulandó nemzeti őrsereg oda utasítatik, hogy ezentul semmiféle ruházatot magának mindaddig ne csináltasson, míg erre utasítása a minisztériumtól nem adatik. — Kelt Pesten, apr. 21-én 1848 — Gr. Batthyány Lajos, m. e.

Felhívás.

III. A nemzetőrsereg minél czélszerűbb összerendezése és képzése érdekében, felhívja a minisztérium a magyar korona alatt létező mindazon nyugdíjazott, vagy nyugalomra lépett hadi tiszturakat, kik akár hadi oktatási, akár fegyverviselési szolgálataik által a közös hazának további használati kívánának, hogy az ujon alakult országos nemzetőrségi tanács elnökének, Ottinger Ferencz őrnagy-vezér úrnál szükségszerű alkalmazás végett ajánlkozni siessenek. Melly polgári szent kötelesség hű betöltését, annál biztosabban várja tőlök a minisztérium, mint-hogy alkalmaztatásuk esetében, nem mint nyugalmazottak tekintetvén többé, a szolgálati díjak egész mértéke és rovatai szerint fognak az állodalom részéről jutalmaztatni. — Kelt Pesten, ápril 21-én 1848 — Gr. Batthyány Lajos, m. e.

IV. A minisztérium határozatából a nemzetőrség első felállítására rendszerítése a miniszterelnök teendői közé soroztatott.

A hadügy vezetése, Mécsáros Lázár hadügyi miniszter megérkezéig, ideiglenesen szinte a miniszterelnökre bízott.

Pest ápril 19-én 1848.

15dik mártius.

15dik mártius mindenestre nevezetes nap Magyarország történetében. Boldogsága, sőt létele felett e napon vették el a kocza. ¹⁾ Méltó tárgy hogy véleményét róla minden gondolkodó kimondja. En az események helyén Pesten valék, de bennök cselekvő részt nem vettek, csak mint elfogulatlan szemlélő kísérttem figyelemmel.

Nem szükség a mart. 15-én történeteket elsorolnom, tudja azokat mindenki. A kifüggesztett 12 pontokban Magyarország teljes és tökéletes átalakulása foglaltatik. Magyarország eddigi alkotmányrendszere halomba van döntve. Magyarország függetlensége Ausztria irányában kimondva. — És ha azok, kik ezt kimondták, elég erővel bírnak a kimondott szónak életet adni, és elég erővel bírnak magokon is uralkodni, nehogy szélsőségekre ragadtassanak, — ha bizodalmat önthetnek a hon lakosiba, hogy a személys vagyon bátorságot sem magok meg nem támadják, sem bárki által megtámadtatni nem engedik, — úgy minden jobb kebel körülök csoportosul össze, s isten segítségével, kinek keze mutatkozik a világeseményekben, a kezdetet siker koronázza.

Magyarországon az utóbbi időkben két politikai pártot látunk a küzdőterén. Egyik az ellenzéki, másik ha úgy tekinthetünk a conservatív párt: az első a haladás zászlójával kezében, az idő szelleméhez, a kor kívánataihoz akarta idomítani elavult institutióinkat, — egyszersmind a fenálló alkotmányt hiven óvta a kormány megtámadásai ellen. Ennélfogva sok szépért s jóért lángoló kebel csatlakozott hozzá. Mindazonáltal egy nagy hibája volt e pártnak. Gyakran szélsőségekben járt, s minthogy hazafiai törekvéseinek önrzete dagasztotta kebelét, a más véleményűek iránt türelmetlen volt, mindent, ki feltétlenül nem osztá véleményét, pecsovicsnak nyilvánított.

A conservatív párt tagadhatatlanul sok önző, sok

¹⁾ Hogy itt a t. értekező a hely és idő iránt tévedésben van, alább maga fogja bebizonyítani. — Szerk.

szolga-lelkü embert számlált soráiban. De voltak olyanok is, kik csak azért álltak e párthoz, mert az ellenzék türelmetlensége eltaszította magától, melly semmi mérsékletet nem ismert. ¹⁾

Meggyőződésem: miszerint a gondolkodók nagyobb száma sem egyik, sem másik tulságait nem osztotta, de mivel e hallgató párthoz többnyire olly emberek számítottak magokat, kik vagy helyzetöknél, vagy csendesebb vérmérsékletükönél fogva a küzdőterre ki nem léptek, vagy nem léphettek, e 3dik párt a politikai mérlegbe súlyt nem vehetett.

Ezt én szerencsétlenségnek tartom, mert a valódi többséget mind az ellenzéki, mind a kormánypárt magának tulajdonítá pedig hitem szerint mindkettő csalódott.

Ha lett volna szabad sajtó, vagy az alkotmány nem pusztán a nemesekre lett volna kiterjesztve, ez nem történt volna.

Illy körülmények közt kezdetet meg az országgyűlés. Az alsó táblánál várakozáson felül nagy többségben volt az ellenzéki párt. Egyedül egy izben az adminisztrátorok iránti leirat tárgyalása alkalmával, s ekkor is csak egy szavazattal győzött pillanatra a kormánypárt. Ellenben a felsőtábla többsége lépésről lépésre védelmezett minden tért, mellyet a haladás kivívott, engedményeit is mindig záradékokkal, óvásokkal bástyázta körül, miszerint a haladni kívánók semmiben nem járhatának. ²⁾

Az országgyűlés illy feszült helyzetében érkezett meg a rendkívüli hír, hogy Lajos Fülöpnek 17 évi fáradsággal építgetett művét, Franciaország trónját, mellyet életében rendíthetetlennek hittünk, 3 nap semmivé tevő. — Franciaország szabad köztársaságot kiáltott ki.

E nagyszerű esemény, mint sebes villám, felvillanyozta az elnyomott népeket, szabadság utáni vágyak kelének minden kebelből. Németország majd minden népei szabad sajtót s alkotmányt követeltek fejdelmeiktől. Az osztrák kormány, melly 40. évek óta minden szabadabb lélekzetet elfojtott, a világeseményekben mutatkozó intést meg nem értve, szép olasz tartományait ekkor sem színt meg a rettegtetés durva fegyverével az önkény rabigájában visszatartani. Noha tőmérdek adóssággal, vesztett hitele elég okul szolgálhatának óvakodni a hadviselésétől, noha a bécsi bank hitele pillanatra megingott, s azt helyre állítani egyedül a magyar ellenzéki párt bizalomszavazata mérlegbe vetésével sikerült, ³⁾ a hajthatatlan Metternich mégis nemzetnyomorító politikája mellett megmaradt.

Ekkor lépett fel Kossuth Lajos az országgyűlési teendő iránti indítványával. Es az alsó táblának azon része is, melly eddig a kormánypártot képviselte — felejtvé régi viszályokat és sérveket, egyhangulag magáévá tette a hazafias kívánatot. Mert hol a hazának független önkormányzásáról van szó, ott a magyarban ellen-vélemény nem lehet. Kárpátoktól Adriáig bizonynyal minden honfi forró szive vágyait tolmácsolá a felirat. S ép ezért mindenki a legjobbat várta.

Amde Metternich hajthatatlan maradt. A felirat egy egész hétig fel nem vétethetett a miatt, mert a kormány a förr. t. elnökeit tanácskozás végett Bécsben tartóztatta.

E körülmények közt virradt fel mart. 13. A századokon által szolgálás vasléczán tartott bécsi nép, mint fel-dühült vadkan ⁴⁾ megrázkodott, erejére eszmélt s elnyomói ellen bős hatalommal fellázadt. Polgár vér folyt. Es e vérből a szabadság csirája fakadt fel. A jó fejedelem ön maga hallá meg alattvalóitól a kívánatokat, mellyek eddig kormánya érez falán keresztül hozzá nem juthatának, és

¹⁾ De voltak olyanok is — engedje hozzá tennünk t. értekező ur — kik a februári revolutiót s a belőle következett roppant változást előre nem láthatta, a körülményekkel megalkunni; s a statusquoban is, a mennyire lehetett, előhaladni, szívökből ohajtottak. — Szerk.

²⁾ Legyünk igazságosok. Nekünk nem feladásunk a felső tábla mellett prokátorkodni, de az igazság érzete ösztönöz kimondanunk, hogy a felső tábla úgy viselte magát majd mindenben, a mint hivatása kívánta. Ezen hivatás a stabilitas elvének gyakorlása. Enélkül soha status sokáig fen nem állott. Ha tehát ennek a felső tábla igyekezett megfelelni, nem lehet érette vádolni, ha fellelkessedni és elragadtatni mellette nem is lehet. Ez az elv a szükséges roszak közé tartozik. Valódi rosz csak úgy lenne, ha immobilitássá válnék. De ki foghatná ezt a mult országgyűlési felső táblára?

³⁾ Így állott a dolog eddig. Mas kérdés az: vajjon ezután lesz-e szükség a stabilitas elvére, vagy nem. — Az iniciatívában régen nem szükölködő Pesti Hírlap megpróbálhatta a kérdést megfajtását. — Szerk.

⁴⁾ E tény nem áll. Különbön is, ingadozó bankokat nem politikai pártok szava, hanem a pengő pénz és érez-rudak kellő mennyisége szokta megtartani. Sajnos, hogy az emberek nálunk még bankgyről sem tudnak beszélni, a nélkül hogy belé politikai pártokat ne zagyaljanak. Kétszer sajnos épen most. — Szerk.

⁵⁾ „Ich dank!“ mondhatja rá a bécsi nép. — Szerk.

megigéré engedni azoknak. Es a népek oka volt bizni a tejedelmi szóban, mert Metternich a kormányról lelépett, vele a mozdulatlanság politikája, mint akkor reménylettük.

Martius 14-én Kossuth Lajos menydörgő szózata hirdeté a pozsonyi országgyűlésnek a nagyszerű változást. A feliratot, mellyet egy hét előtt a főrendek felvenni sem akartak, nyomban minden változtatás nélkül elfogadták, a főherceg nádor maga ajánlkozott vezetni a küldött-séget Bécsbe, hogy onnét vagy önálló minisztériummal térjen vissza, vagy nádorságát letegye.

Ezalatt Pesten az ifjuság egy reformlakomát szüneteltetett adni, s arra aláírások gyűjtettek.

14-én d. u. 5 órára volt hirdetve a körbe egy népgyűlés, mellyen Irinyi József egy petitiót hozott indítványba, melly az országgyűlési teendőknél kívül még némely pontokat foglalandván magában az országgyűlésre lett volna intézendő. Klauzál és Nyáry azonban az ellenzéki bizottmányt javasolták megkeresendőnek, hogy a petitiót az egész országban köröztesse, nagyobb sikert ígérve az országosan támogatott, mint csak Pestről egy clubból kifolyó kívánatnak. Noha az ifju Magyarország a „nem kell táblabíró politika“ felkiáltásokkal ellenezte is a javaslatot, az mégis határozatba ment.

Ekkor éjjel érkezett meg híre a bécsi lázadásnak, érkeztek hihetőleg Pozsonyból is buzdító levelek, millyen a Pesti Hírlapban is közölve volt, megérkezett némely követek kijelentéseiről tudósítás, kik a sajtót repositio utján visszavehetőnek vélték. ¹⁾

Miképen foglaltatott el 15-én Landerer sajtója, mikép nyomattak ki a 12 pontot, mikép foglalta el az ifjuság s a lakosok kis töredeke a városházát s birta reá a tanácsot a 12 pontokba foglalt kívánat elfogadására stb. a politikai, s divatlapok hasábjai a legapróbb részletességig előadták. A történet folyamát nem ismételtem. Csak véleményemet mondandom el a történetek felett.

Magyarországon a nemesség régtől óta természet eleni állásban volt a többi lakosság irányában. Minden politikai jogoknak egyedüli birtokában lévén, terhekben mégis a nemtelen résszel nem osztott. Ezen állás jogtalan s igazságtalan volt. Ezt minden jobb kebel érezte. Az urbéri viszonyok két néposztályt elkeseredett ellenségeként ²⁾ állítanak egymással szem közt.

Ezen feszült helyzet az újabb időkben még növekedett azzal, hogy a jobbágyoknak némely apróbb kedvezmények adatván, s a földesuri büntető hatalom alól nagy részben emancipáltatván — bennök vágy ébredt a szabadságot teljesen s egészen nyerni meg.

Mai prózai korban — melly a kegyeleteket teljesen kiirtotta — a régi patriarchális viszony sem enyhítette az ur s jobbágy közti feszült helyzetet. Nem atya s fiu, hanem ur és jobbágy állának szemközt. E helyzetet nagy mértékben nehezítette a nagy földesuraknak az országos kívüli lakása, — embertelen, gyakran kegyetlen tisztek visszaéltek helyzetökkel.

Mindezeknek következése volt, miszerint a jobbágy kedvetlenül s hanyagul teljesítette az uri szolgálatokat, mondhatni gyakran inkább kárt mint hasznot tett rosz munkájával.

Mindkét félre nézve kívánatos volt e szerint menekedni e kellemetlen állapotból. De az állományra nézve még magasabb szempontok tevők ezt mondhatni szükségessé. Míg az országnak jelentékenyebb két osztálya a nemes és jobbágy egymást idegennek, sőt ellenségeknek tekinté, addig semmi nagy czélra az erőket egyesíteni nem lehetett, míg a roboton milliók hasztalanul tesceréltek el idejüket, addig gondolni sem lehetett arra, hogy a földmívelő idejével józanul gazdálkodni tudjon s akarjon, míg annyi becses idő hasztalanul elpazaroltatott, addig a nemzet-gazdászlat semmi nagyobbat elő nem állíthatott.

E bajon kellett segíteni. Es csak az a kérdés, lehetett-e rajta máskint, vagy csak így segíteni, mint megtörtént.

¹⁾ Ebből és a fenébbiekből kitetszik, a mit mi eleitől fogva állítottunk és állítani soha meg nem szünetünk, hogy t. i. Magyarország újraalkotását nem lázadás, nem utszai megrohanás, hanem a nemzet törvényesen egybegyűlt képviselői vitták ki alkotmányos utakon és formák közt; hogy ennél-fogva Magyarország népének köszönete senki mást nem illet, mint a magyar országgyűlést, — és hogy minden másutt nyert győzedelmek ellenség, sőt még annak csak színe nélkül is vivattak ki. S ehez még csak azt adjuk, hogy ezen állításunk nemesak a tényen, hanem azon meggyőződésen is alapul, mikép minden más alap, mire újjászületésünket némelyek fektetik, csak az anarchiának, a társasági rend felbomlásának, a szabadság elnyomásának és zsarnokságnak fogágya lenni. — Szerk.

²⁾ Ez a kifejezés bizonyára tulzott, mint azt a mindennapi példák tanúsítják. — Szerk.

Nem vagyok avatott azok politikájába, kik a 15. mártusi forradalom erőmívét megindították s mozgásba hozták. Politikájukat tehát csak a körülményeknek a historia világánál szemügyre vételével bírálhatom meg.

Midőn Parisban a munkásoknak a munkaadók elleni elkeseredett harca oly véletlen hihetlen eredménnyel végződött (mert én nem Lajos Fülöp trónja, hanem a gazdagok elleni háborút látok a február 22-iki eseményben) midőn a káprázatos süker Európa majd minden népeibe bátorságot öntött, az elnyomást — bár kitől jött az — lerázni, nagy hihetőséggel fel lehetett tenni, miszerint Magyarország sem fogna elmaradni, kivált ha a galliciai példa szerint arra felbátorítanék.

Jobb vala tehát a földesurak adni meg azt, mit talán más fogott volna megadni.

Mint hogy a kiváltságosok képviselvék eddig az országgyűlésen, mit az engedményez. egy-értékűnek veszem azaz, mintha a földesur adná.

Idéje volt e szerint a közös teherviselés az urbéri viszonyok megszüntetése iránt törvényt alkotni, sőt veszedély nélkül azt halasztani sem lehetett.

És éppen csak az országgyűléstől kell vala jönni a felbátorításnak, hogy kivált jó hatása legyen.

Ha az országgyűléstől jön ¹⁾ úgy véleményem szerint ezélszerűbben is lehetett volna megoldani. Nem kellett volna rögtön megszüntetni a munkát, minek nagy kárait utóbb fogjuk megérezni. A statusra sem nehezedett volna oly roppant teher, mert a jobbágy maga is járulhatott volna a megváltáshoz, jutalom lett volna kitűzve az iparnak s takarékoságnak, míg most égből hullott manna, felhívás henyéségre, sőt dorbézolásra, mit már a következők eddig is megmutattak ²⁾.

De a felszabadítás nem az országgyűlés által történt, hanem Pesten olyanok, kiknek semmi vesztési valójuk nem volt, határoztak a tulajdon felett.

Mi következménye lön e lépésnek?

A törvényhozás tekintélye, s vele minden tekintély lerombolatott. Az emberekben a függés, az engedelmség, melly nélkül semmiféle társaság, az ország sem állhat fén, alapszámban megingattatott.

A nép erejének öntudatára van felhiva.

Ha az ország lakosainak többsége szellemileg s erkölcsileg kiképzett emberekből állana, nem volna mitől tartani.

De oly országban, hol a nép lelki setétség, politikai kiskorúság bilinesseiben tartatott ³⁾, hol a tudatlan néptömeg minden iránt, ki nála műveltebb, minden kaputost iránt megrögzött gyanuval viselkedik; hol fájdalom a gyűlölséget oly sok méltatlan szervenés táplálgatá, ott a nagylelkűség sem talál reményelt fogadtatást. Hát ha még a nagylelkűség kicsikart, felérőtetett?

De más rossz következményei is vannak e bal lépésnek.

Sok helyeken a zsellérek is földet követelnek, s okoskodások nem éppen logica nélküli. Mert ha a jobbágy ajándék fejében kaphatta meg azon földet, mellynek bizonyos terhek viselése mellett haszonvevője volt, miért ne szólhatna az együgyű zsellér is így magában „én is szegény vagyok, rám is szintén úgy rám férne az ajándék, sőt én szolgálnék is szívesen a földért, csak kaphatnék.“ Valóban tudok helyeket, hol a zsellérek a jobbágyokat felszólították, adják ki az ő földjüket! nekik is adott a király! ⁴⁾

Elejét kell venni e bal hit meggyökerezésének, mintha az urbéri a király törölte volna el. Százados gyűlölséget rövid napok, sőt hetek nem enyésztenek el. A még mindig gyanakodó volt urbéres osztályt csak az nyugtathatja meg legjobban, ha hiszi, miként az urbér magok az urak színtették meg, ha hiszi, miszerint ez azért történt, mert a nemességet képviselő országgyűlés a haza közjára szempontjából üdvöskönlátta, tehát nemcsak hogy vissza nem veheti, de visszavenni nem is akarja.

A földművelő ember — ki gyakorlati szempontból szokott mindent megítélni — nem ok nélkül esodálkozott rajta, hogyan engedik el a földesurak a robotot oly rögtön? éppen a tavaszi munka legszorgosabb idején? mi lehet ennek oka? mert hiszem elegendő ok nélkül senki sem adja oda tulajdonát ⁵⁾. Ha föl nem világosították, azt fogja hinni: a király szüntette meg az urbért el uraknak akarhatja ellen, s gyanakodni fog, hogy talán a földesurak nem nyugodtak bele, s még visszakövetelik, — minő aggodalmukat némely községeknél hallottam is.

Véleményem tehát oda megyen ki, hogy az urbér megszüntetése a modor miatt nem tett oly kedvező hatást a népre, mint illy példátlan s nagyszerű engedménytől várni lehetett.

E hatást még inkább csökkenté a nemzetorségi kötelezettség. És ez nem is lehet másképen. A nép műveletlen, benne a sok százados elnyomás alatt szabadságszere-

¹⁾ Hiszen onnan jött! vagy tán mielőtt ott kimondatott volna, az országban engedelmességre szólították volna fel a népet? Ha ez így történt, hiba volt, és még több, a mi magát bosszútalan nem hagyandja. — Szerk.

²⁾ Mi mindig ezen elvet hirdettük, most igazságosnak csak ezt tartottuk. Hiszen ha a népnek egyrésze oly roppant ajándékot kap: mit mondhat hozzá a másik, még nagyobb rész? Nem juthat-e észébe hasonló követelés? De ezt feszegetni most már tán késő is. — Szerk.

³⁾ Hol tartatott nagyobbkorúságban? — Szerk.

⁴⁾ Itt van la! — Szerk.

⁵⁾ A nép józan esze mutatja, hogy a dolog absurdum volt.

De már lett dolog, és még azonkívül törvény. Megváltoztatása senkinek sem juthat észébe. — Szerk.

tes becsületérzés nem gyökerezhetett meg, ő a nemzetorségben nem megtiszteltetés, hanem csak terhet lát.

Mindazáltal az okosabb s vagyonosabb honfiak példája, okos felvilágosítás, s főképen az idő, itt is mint mindenben segíteni fog.

Vannak még sok előítéletek, mellyeket szintén előke-születlenül lepott meg a reform. Illyennek tartom a municipiumok túl áradozó dícsőitését, melly pedig éppen a reform előharczói közül többeknek volt hitvallása, s utánnak a közönség is elhitte, azért nem csuda, ha most a közönség vést lát a szabadságra, midőn a megyei institutiót éppen eddigi legbuzgóbb pártívei lökik el magoktól. Illyen előítélet a kis nemességől kivált az adómentesség.

Mind Ezek azonban sajnó fájdalmat idéznek ugyan elő, de mely sebet nem ütnek. Itt ott rendtelenség adandja magát elő, de melly könnyen rendre igazíthatatik.

En más és sokkal nagyobb bajoktól félek. Lehet, hogy fölelmetet a következés megezáfolandja, — de azt tartom, hogy most oly korba léptünk, hol minden egyesnek nem csak joga, de kötelessége van gondolatait közölni.

En attól félek, hogy a szabadságot, melly Isten különös ajándékaként, mint manna az égből hullott alá közibünk, fentartani nem lesz elég erőnk.

Eddigélé kitarotta fel a magyar szabadságot, habár nem teljes épségben, hanem csak romjaiban? A nemesség. Most ezen osztály rögtön erejéből ki van vetkezettve, nemcsak hogy vagyonilag alább szállott, hanem a megye átalakításával politikai sulya is leolvadt. — A nép pedig — ne csaljuk magunkat — még sokáig nem fog bírní azon higgadt öly mérséklettel, mellyt csak értelmesség adhat meg, melly nélkül az ember szabados igen, de szabad nem lehet.

Szabad ember senkit nem ismer maga fölött, egyedül a törvényt, de ennek mindig engedelmeskedik.

Illy fogalom a szabadságról még nagyon kevesekben él.

Mondhatná valaki ellenvetésül, miszerint a nép ösztön-szerűleg megismeri e jót, s lesznek kik az igaz ösvényen vezetnek.

Meglehet hogy jó vezetői lesznek népünknek!

De az ellenkező is szintén úgy meglehet.

Annyí tagadhatlan, miszerint jelenleg a hatalom átment a népre. Nem általa, hanem annak nevében történik az uralkodás.

S habár a mostani ministerek egyenisége biztosít is arról, miszerint magokon uralkodni fognak tudni, s a hatalmat csak jóra fordítandják, — e garantia mégis nagyon csekélynek, sőt garantianak nem nevezhetni.

Hogyan fog a jövő országgyűlés alakulni? még bizony senki sem mondhatja meg: mert megtörténhetik, hogy szájas demagógok, kik könyelműen mindent lerombolni kívánnak — nyernek többséget.

Másik bajnak látom, hogy a népek, mellyre a hatalom átruháztatott, nagyobb része nem magyar ajkú. Ki állhat egy perezig is jót róla, nem szolgálta-e a nyelv oly vitára alkalmat, mellyben majd a magyar nemzetiség, s talán vele még a szabadság is elvesz.

Azért, ha valaha, most van minden jó hazafi közremunkálására szükség, hogy az egyetértés közöttünk továbbá is tenmaradjon. — Eber figyelemmel kell kísérniük mindent, mi talán a szabadságot veszélyeztethetné; — főképen pedig magunk között arra dolgoznunk minden erővel, hogy a jövő országgyűlésre higgadt, mérsékelt gondolkodású, s a haza jóllétében érdekelt férfiak választásának következék.

Bizom is nemzetem józanságában, miszerint a létező jogállapotot törvényhozásán kívül erőszakkal megháborítani nem engedi, s nem hallgat azon álprófétákra, kik a nemzetnek királyához tántoríthatatlan hűségéből gúnyt üznek, kik a nemességet méltatlan, sőt nemtelen boszantásokkal illeti meg nem szűnnek, s ekkép az országot a fejtelenség elnyelő örvénye felé sodorni elég gondatlanok. Kik azok, megértetek tudom. E téren ok bizonylyan nem a közvélemény tolmácsai. — Hiszem hogy zavaikat a józan többség — nem utcai balmészok, hanem a gondolkodók, s ország fenmaradásában érdekeltek többségét értem — föle mellett el fogja ereszteni. De gondolják meg, miszerint Istent kísérteni nem jó. Nem kell az orkánt lánczairól leszabadítani, mert az aztán mindent, mit utjában talál, még azokat is — kik a lánczokat megoldották, magával elsodorja.

Tehát éljen a király, a törvényes haladás! béke, rend, és egyetértés!!!*)

Pozsony, apr. 25.

A legközelebb elmondott szomorú események taldalékaul ide kell még jegyeznünk némelyleket, — némelyle újabb részleteit, még egyes vérfigyálató jeleneteit, mik csak most jönnek tudomásunkra, azon képnék, melly Pozsony évkönyveiben szennyfoltként álland. Szükség lesz megomlítani ezuttal még némelyle észrevételeket is a történetek feletti némi tájékozás végett.

Hétfőn csak délután tapasztalták az is, hogy a zsidók sarkertjében csak olyan rombolás történt, mint a városban; az ottani ör kiüteték, mindene szétzúratott, laka felüláték s csak a puszta falak maradtak; a sírokról a kövek elhányattak — tehát még a holtak örök nyugalma is háborították! — E délután, mint érintők, a romboló és proletarius sereg a hegyekre vonult ki; a városban azon hir terjedt el, hogy a vasutakat, a középponti vonalt meg a nagy-szombatit, és a gőzhajókat akarják megrohanni;

*) Eljen! Szerk.

azonban este felé — így vagyunk értesítve — követeket küldének be zászló alatt a városra, és ezek által kijelenték: miszerint tehát ők megnyugosznak a tanács azon határozatában, hogy 24 óra alatt a zsidók kiköltözzenek a városból, s ígérk, hogy továbbra békén maradnak, azon feltét alatt, ha a lerombolt izr. iskola épület homlokára íratik: „National-Eigenthum.“ E feltétel teljesítették. Ott lobog most is a zászló e felirattal.

A halottak számát még hitelesen nem tudhatni; 6—10re teszik; a sebesültek — körülbelül 40 — a kórházakban fekszenek. — Ma ismét mutatkoztak a proletariusok a városban, azon szándokkal, hogy a Váralján (Zuckermantl) és Blumenthalon romboljanak, sőt a vár hátuljáról a várhegyre is akartak törni; azonban mindennütt fegyveres erőre találtak, különösen a polgárorség egy osztálya — blumenthali kapások — erőlyen támadák meg őket. A hajósok pedig erőszakkal akarék akadályozni a bécsi gőzöst, hogy ki ne köthessen, azon oknál fogva, mert a gőzösök portékák szállításával keresetiüktől foszták meg őket; a személy-szállítás ellen semmi kifogásuk. A fegyveres erőnek itt is sikerült a zavargókat rendre utasítani.

A városi tanács felszólítást bocsátott közre, hogy mindazon idegen tulajdon, mi a tegnapi botrányok közepette elrabolták, hozassék vissza, miután a kúphatolható kár megtérítendő lesz. — E kár, mint halljuk, felületes számítás szerint 3—400,000 pfgó fitra rúg.

Most már mindenütt esend és béke van; a város ismét kivilágítva. A nemzet- és polgárorség a katonasággal tegnap óta folyvást fegyverben; a váomkhoz örök állítvák, hogy a beszándékozó csöselélek népet letartóztatásák; míg más őresapatok a hatáiban s hegyeken czirkálnak és fogdozzák össze a proletariusokat a tegnapi lopott holmikkal; már körülbelül 300 illy jó madár van elzárva a város- és megyeházánál, és még mindig újakat kísérnek be.

Vannak még bizonyos körülmények, mellyeket érintetlenül nem hagyhatunk, a nélkül, hogy eleve bármily ítéletet felettök mondani akaránk. — Hogy keletkezett ez égrekiáltó botrány, — némelylek azt mondják, hogy a mesterinasok, kiktől eredt, csak katonasádit akartak játszani és a várhegyen minden viszátkodás nélkül keresztül vonulni; mások: hogy a mesterinasok bujtogatva voltak a kezdeményezésre mesterek vagy az alsóbb osztálybeli nép által. Némelylek szerint a polgárorség azért nem állt fegyverbe, mert felháborodott a katonaság lövésén (e lövés éjféli után történt, a zavar már alkonnyattal kezdődött); mások szerint azért, mert nem akart a veszedelemléme menni és életét riskirozni. A tanács gyors postán tudósítá a kormányt, és a polgárságot vádoló be, mint az egész okozóját; a polgárság viszont a tanácsra toltá az okot, miért nem rendelkezett a baj elhárítására. Némelylek a polgárok közül határozottan szólják ezen annyira aljas demonstratiót, és erőlyen nyilatkoznak a zsidók részére: mások szinte rosálják, egy sincs, ki ezt nem tenné, de igen sok van, ki minden rosálás mellett sem hallgathatja el a zsidóság irányábani ellensénevét. Voltak, kik azonnal felfegyverkeztek, hogy minden áron megakadályozzák a botrányt; mások ellenben azt nyilatkoztatták: nem minket bántanak. És így tovább.

Mi kimondók már akkor, mikor még az országgy. alatt történt fellépésről a zsidóság ellen, emlékeznék, — miszerint most kell főleg ovakodnunk, hogy a nép közé szikrát ne vessünk, mert ez a jelen általános ingerültségben azonnal gyujt, minek igen szomorú következményei lehetnek. Nem erszkedünk annak vizsgálataba: történt-e ez, vagy nem, — de a következmények, a tény előttünk van. — A sors úgy akarta, hogy Magyarország ujjászületésének napjai ne jegyeztethessenek e nemzet évkönyveibe foltok nélkül. Minél nagyobb hazafiai örömmel sietünk közönségesíteni az örömhíreket, annál mélyebb megilletődéssel mondok el ez eseményeket, mint mellyek e haza derült egét setét fellegekint komorítják. Szabadságunk meg van fertőzöttve, még pedig a legszenyesb uton, nyomorult szűkeblűség — hogy kimellett fejzezzük ki magunkat — előidézte durva üldözésével egy népfajnak, melly eddig oly szerencsétlen volt, hogy nem bírta maga iránt a közrokonszenvet felköltöni, — nem vizsgáljuk: miért. — Pozsony legaljasabb módon van bemoeskolva; de bizton hisszük, hogy azok, kik az egész lakosságra e szennyvet hozák, sirva nézendnek vakmerőségük után.

— April 27. A város határában összefogdozott csöseléknép száma már 400at meghalad; a kik a városházán el nem férnek, katonai laktanyákba osztatnak szét s őriztetnek; kolompasik is, merő csavargók, már befogvák; néhányan nehéz lánczra tétették. Az elrablott holmi kecsiszámra hordatik be a városához. Kedden éjszaka halászegények s más hasonlók csoportja akart ismét a várhegyre útni felülről a várból; de szétkergettek az éji őresapatok által. Ma kihirdetették a statarium. A vizsgáló bizottmány váratik.

Hirfűzér.

— Bécs, april 15én. A magyar kir. udv. kancellária mai napon tartotta utolsó ülését, mellyen a magyar ministerium abeli rendelete olvastatott fel, miszerint ezentul a magyar udv. kancelláriának mindennemű kiadási végkép megszüntetvén, a benyújtott s még nem tárgyalt kérelemlevelek az esedezőknek olly utasítással adassanak vissza, hogy folyamodásaikat az illető ministerhez intézzék; azon tárgyakra nézve pedig, mellyek iránt a helytartó tanács vagy a törvényhatóságok jelentéseiket felküldötték, minden érdemleges tanácskozás megszüntetendő, és ezen irományok, valamint szinte a határozattal ellátott,

de még ki nem adott ügyek is a ministerium elnökehez átteendő, kivéve a kegyelmezés jogának gyakorlatát illető ügyeket, melyek hg Eszterházy Pál urnoz utasítandók, annak ellenjegyzése mellett fogván ő felsége által eldöntetni, s végrehajtás végett az igazságügy ministeréhez intézteni. — A ministeri rendeletnek többi része az irományoknak mikép leendő átküldését illeti, a kancellária személyzetére nézve pedig az mondatik, hogy a további rendeletet hg Eszterházy utján fogja megkapni. Ezen rendelet foganatosítására a szükséges lépések megtételénél, alkanczellár, állodalmi tanácsnok, Szögyény László ur a magyar kir. udv. kancelláriát elosztatottnak nyilvánította, és érzékeny hangon bucsut vett a kancellária tagjaitól, kiknek nevében gr. Teleky Ferencz bucsuszónoklaltal válaszolt.

— Egy bécsi lap írja, hogy a Bécsben volt horvát küldöttség petíciójának azon pontját, melyben Tomaseonak szabadon boesáttatását kéri, nemcsak visszavonta, de hazaárulónak is nyilatkozta őt.

— Ugyanazon lap jelenti, mászerint a bécsi titkos kancellária (chiffre-Kanzley) feloszolván, hivatalnokai részint elbocsáttak, részint más állomásokra fognak alkalmaztatni.

— A Pesten megjelenendő „Der ungarische Israelit” hetilap szerkesztője Einhorn J. rabbijelent, már kiadá programját. E lap a magyar zsidók politikai, társadalmi és vallási haladásának előmozdítására van szánva.

— A P. Hirlap apr. 22d. száma így ír: Mióta a ministerek mindnyájan megérkeztek, gyakran tartattak ministeri tanácsok részint a ministerelnöknél részint a nádornál. Magyarország első független kormánya nem öröklött kész közigazgatási gépet, mindent magának kell rendeznie, alakítania. Ez tömördek nehézséggel jár. Mindamellett a ministerek furdhatlan tevékenységgel járnak el körükben. A belügyek ministere, ki már a rendfenntartás nagy terhét átvéve, s híhetőleg Budára teendő át lakását s hivatalát, a napokban a megyei elnökökhez küldendő utasítással foglalkozott, mely a törvények végrehajtására s rend fenntartására vonatkozik; elküldözte a városi tisztújítások iránti utasítást; dolgoztat a törvények hív fordításán, német, rácz, tót és oláh nyelvekre; foglalkodtatják továbbá őt a részek visszakapcsolása és a horvát és határfő kérdések. A napokban számos főispánok fognak kineveztetni.

— A fenebbi lap Aradról apr. 18. tudósítatik a következőkről: Azon esendbizottmányt, mely a mozgalom vezetésére alakult, a városi tanács, mivel egy tagját sem fogadta ide a bizalom, nem ismerte el, sőt a nemzetiség eszméje ellen is izgatott a népnél, és a kik magokat beiratatták, tettelegesen megakadályozá őket az esküvetételben. A nép egy része nem tartott a tanácsnál; a másik rész különféle ürügyek alatt ámtattván a tanács emissariusai által, az apr. 17. kitűzött népgyűlésben ez utóbbiak ülteltek és megvázelték amazokat, saját polgártársaikat (elég szomorú!) kik lázitóknak kiáltattak. A tanács mit sem tón a rend és béke helyreállítására; minél fogva egy külön népgyűlésből a ministeriumnál bevadoltaték; a vádlevellet egy választmány vitte Budapestre.

— A székesfehérváriak, többen aláírással felszólalnak a Pesti Hirlapban és felkéri az időszaki sajtót abeli igazolásukra, miszerint távol van tőlük, mintha a város a ministeriumnak az engedelmességet megtagadta volna, sőt ellenkezőleg, az új kormányhoz ragaszkodnak. E zsidók elleni fellépés megtörtént ugyan, de hogy a város a minit. rendeletet visszautasította és a ministeriumot elismerni vonakodott volna, ebben némi félreértés volt, mely onnan eredt, hogy a hatóság erélytelen elnöke a ministeriumhoz intézett iratában nem jól fejezte ki magát.

AUSZTRIA.

A mint tegnap Legújabb rovat alatt a hirdetések alatt jelentettük, ő felsége a birodalom alkotmányát f. hó 25-dikén kihirdetette. A bécsi nép általában meg van vele elégedve. Holnap közlendjük terjedelmesen.

Ugyanaz nap, ő felsége kegyelmes meghagyása következtében 100,000 p. ft. értékű a bécsi zálogházban volt aránylag legkisebb adóssággal terhelt zálogok tulajdonosainak ingyen vissza fognak adni.

Igazság ministerré b. Sommaruga nevezetett ki, ki időközleg a nevelésügyet is viszi.

Ő felsége legkegyelmesebb parancsánál fogva a hadsereg is leteszi az alkotmányra az esküt, s ezen eskü a zászlósküben ben fog foglaltatni.

Telegrafi tudósítás: Görz. april 23-kán. Több órai lővetés után Udine tegnap parlamentáreket küldött, és Friaul tartomány meghódolásának előfeltételeire nézve egyezés történt. Még csak az id. kormány helybenhagyását várják. G. Hartig.

Legújabb tudósítás szerint egész Friaulban helyre áll a béke. — A hadsereg Velence felé halad. — A bizonytalan, de híhető hír szerint már Velence meg is hódolt.

Cattaro. Innen azon tudósítás érkezett, hogy a montenegrói Vladika személyesen békét kötött a cattarói és dobrotai lakosokkal, és a montenegrinusok hegyeikbe vissztértek.

Tyrol, april 19. E hó 16án kartoberiak (Udinához tartozó helység lakói) körülbelül 350 emberből álló csapat, Ampezzot véletlenül megrohanták. Nagy gyorsan valami 500 Pusterer, 64 császár vadászszal gyűlt össze, elűzték a szabad csapatokat, két úlglyut vevének el tőlük, és sokat futás közben is megölték.

Galiczia. Új szörnyű események fenyegetik Gali-

ciát; a parasztháború fog dühöngeni, ha a kormány meg nem előzi a burocracia minden gonoszságait. Egy nemesek és polgárok által aláirt nyilatkozat kivonatban így hangzik:

„1848ik év mart. 31én Osterman a stanislovi kerület biztosa Cuyetowba jött, és az iskolamester, három községbeli férfiú (kiknek neveit a kerületi kapitánynak bejelentettük) és Nowakowszky Károly cuyetowi földesur jelenlétében ezeket nyilatkozta ki. „Ne engedjétek magatokat földesuraitok azon ígéretoi által elámitatni, hogy a robotot eltörlik. Senkinek, a kormányon kívül, nincs erre joga. A földesurak ugyan szorgalmazták a robotok eltörlesztését, de miből áll az ő ajándokok, midőn a paraszt általi kármentesítést tartartják. Legkésőbb ha júliusban maga a császár fog benneteket a robot, vagy legalább annak fele alul felmenteni. Osterman ezen nyilatkozata, vagy tán még más bujtogatások következtében cuyetowi község csoportosodni kezdett, és botokkal és cséplőkkel fellégyverkezni. A koresmában, és kivüle is illy beszédek hallatszának: „E hónapban vége lesz Lengyelországnak. Mi (parasztok) egységben élünk a ti atyáitokkal (nemesekkel) de most vagy mi fogunk titeket megsemmisíteni, vagy ti minket.” Mindez tanuk által van bebizonyítva. És midőn a lazzadásra való készülétek okadására kéreztettek, azt felelték a parasztok: „Az iskolamester parancsolta nekünk.”

A földesurak katonai segélyt kérték; ez meg is jött, de a személy, és vagyon oltalmazása helyett, ön maga állott a lazzadóok élére. Nem akarjuk azon ezred nevet megnevezni, melynek emberei így megbecstelenték zászlójukat; de ezen a katonai becsület, és köz esend elleni vétséget hallgatással nem mellőzhetjük. Egy nemes, ki biztosságot keresendő, a kerületi városba akart utazni, a katonák által feltartóztatott, és veszélyesen megsebesített. Egy másik, egy 70 éves agg, ki az elsőnek segítségére sietett, hasonló sorsban részesült. Mások a házaikból hureztattak ki, megkötöztették és megsebesítettek. Egy katoná, a fenemlített nyilatkozat szerint, felkiáltott: „Ne higgyetek a lengyelnek, maradjatok együtt, akasztó-fára a lengyelekkel! Halljátok, így parancsolták nekem, minden felelősséget magamra válok.” Sőt egy nő meg is veretett a katonák által; az iskolamester kijelenté, hogy ő illy parancsolatokat kapott.

Igaz, hogy a vétségeknek mindjárt eleje vétetett, a rögtön törvény kihirdetett, és a lazzadás vezetői elfogattak. De ha a kormány nem fog a legszigorubbán fellépni, ugy Galiczia, és az egész birodalom egy borzasztó anarchia élbe megy. Tisztviselők lazzitanak; katonák vezérlik a lazzadókat. Hol itt a közbátorság, mi lehet egy illy országból? A jelen időkbén, minden csepp vér a legveszélyes következményeket vonhatja maga után, és bármely tartományban mozgalom, az egész birodalmat meg-ingathatja.

NÉMETORSZÁG.

Frankfurt. A f. h. 19-ikén tartott szövetségi gyűlésen nevezetes indítványok tétettek, nevezetesen: minden szövetségi státusok közlekedési és kereskedési szabadsága, egy ideiglenes végrehajtó hatalam illy módoni föllállítására iránt, hogy 3 tágból álló választmány neveztesék ki, mely az összes haza jóllétére tegye meg a szükséges intézkedéseket, fővezért nevezzen, az összes védelmi rendszabályokat és népfőlegyervezést vezesse, Németországnak a külföld irányában képviseltetéséről gondoskodjék. Ezen indítványok az alkotmánykészítő választmányhoz utasítottak.

Az ötvenes választmány f. h. 19-ikén tartott ülésében elhatározta, hogy a fentebbi indítványok tárgyalásába jelenleg nem boesátkozik; hanem 1) a szövetségi fölszólítja, hogy a szövetségi szerkezetben rendelt mód szerint haladéktalan szövetségi fővezért válasszon, s a hadi ügyek vezérletét ennek adja által; 2) fölszólítja a szövetséget, hogy a küldöttséggel közölje, mik történtek már eddig a fegyverelő vesztély elhárítására, s a szükséges védelmi eszközök központosítására és készentartására; 3) bizottmányt nevezend ki, mely a szövetségi gyűléssel értekezni fog, hogy mikép lehetne valamely központ föllállítani a külföldi közös és egységi diplomaciái alkudozásokra nézve.

ANGLIA.

London. april 15. A Chronicle igen nevezetes cikket ad „Nemethon” czim alatt.

„Azon hírek, melyeket Bécsből veszünk, az ausztriai birodalom jelenlegi helyzetére igen gyenge fényt arásztanak. Mi hajlandók vagyunk legjobbat reményelni a mostani kormány élén álló férfiaktól, és hisszük, hogy tükéletesen fölfogták a császári trónnak, s azon gépezetnek, melyen ez nyugszik, rendkívül kritikus állását. A császári család népszerűtlen tagjainak hivatalból elboesátása, s azon béke-ajánlatok, melyeknek tevése, a föllázadt Lombardia irányában, gr. Hartig fölhatalmaztatott — bármily valószínűtlen is, hogy kielégítő eredményre vezessenek — megerősítik elővleményünket. A csehek egy ifjú főkapitány (főhg Ferencz József) s mellé két szabadelvű tanácsos kinevezésével örvendeztettek meg; a sajtótörvény lágyítottak; eskütszéknek fognak behozatni s a törvénysszéknek megnyitattani. Mind ez eddig igen jól van. Csillapítani az ingerültséget; engedélyeket adni, ott hol azok mulhatlan szükségsek; minden rázkodás veszélyét elkerülni; önhelyzetük gyengeségét s erejét kiismerni, és lassanként oda vinni a roppant statushajót, hogy kormányának engedjen s dacoljon a hullámmokkal: — ugy véljük ez az ausztriai cabinet jelenlegi terve és szándéka. Kétségkívül helyesen. De mi még ma-

gasb irányt, még szélesebb körű politikát várunk azon férfaktól, kiknek igazgatása alatt lépett Ausztria az átalakulás stadiumába, a melyen keresztül az ő rendszerből az ujba veszélyteljes és bizonytalan ösvényen kell átmennie. Néhány nap előtt azon hír szárnyalt, hogy a magyarok az egységi kapesot fölbontottak nyilvánították, s királyul István főherceget kiáltották ki. Mi e mozgalomteljes napokban megtanultuk a híreknek nem adni nagyobb hitelt, mint érdemlik, s ugy véltük, hogy e hír igaz- vagy nem igaz- volta kevésb fontosságú, mint látszott lenni. Ha igaz: egy tisztaféjű, elhatározott status-férfi a megtörténtet még mindig nem történte teheti; s ha nem igaz: a Metternich iskolájához állandó ragaszkodás rövid idő alatt igazzá teheti. Mert Ausztria egy olly küzdelem fordulatú pontján áll, mely előttünk nyugati Európában majdnem egészen ismeretlen: küzdelem, egy felől a belkormányzási központosítás irányzata, más felől a vér és népfaj kiolthatlan ösztönei közt. Nálunk az illy harez rendszerint egyenetlen erőkkel folyt, s a gyengébb áldozatul esett. Az ausztriai birodalom földjén olly népfajok, melyek már eredeti vonásukban is — mik a népeket elkülönzik — egymástól különbözök, formálják azon tarka mozaikot, melyre Ausztria trónját emelte. Eredetökre idegenek levén, a közkapesolat által sem rokonosodtak meg. Azon főnemesek, kik két vagy több tartományban birtokosok, érdekeiket s rokonszenyüket változtatlanul csak egyhez kötötték s a körülmények szerint magyarok, csehek vagy lengyelek maradtak, csak ritkán gyakorolván politikai előjogaikat azon ország határain kívül, melyhez kiválólag csatlakoztak. A birodalmi kormány nem igyekezett e népfajok amalganizálásán, s megelégedett azzal, hogy merev s hajthatlan kormányzati rendszerének vas hálózatával fogta őket körül, mely egyenlőn szorította mindnyájukat, a nélkül, hogy egy egészbe egyesítette volna. Talán ha megkísérettette volna is: a feladat feletöbb nagy lett volna rá nézve. Eként áll a dolog. A bécsi béke óta eltölt 30 békes év alatt, azon önkényes territorialis intézkedések mellett is, melyek ez idő alatt történtek, a birodalom egységi kapcsolata gyengült inkább mint erősödött; s talán soha annyira precariis állapotban nem volt, mint a közelebbi forradalom kitörése előtt. A kérdés jelenleg az: e nehézségekkel miként lehet megvívni? Az iránytőnek micsoda pontja felé igaztassa az ausztriai kormány haladását? Gyakorlati szempontból, a mennyiben a dolog azon nagy s termékeny országot — mely a birodalom főalkotó részét teszi — Magyarhont — illeti, a kérdés már magában meg van fejtve. Magyarhont jólelküleg értett függetlenség nélkül (without a boná fide independence) kielégítve nem lesz. Tökéletes önállóság vagy fölbontása azon házasságnak, mely mióta a korona I. József homlokát körülövezte, fenállott, ez azon vagylagos föltét, mely mellett szilárdan áll, azon vagylagos föltét, melyet nyílt s bátor hangon sürgetett azon viharos vitákban, melyeknek a pozsonyi kamarák — mielőtt a francia forradalom híre ajtaikhoz eljutott — színhelyei voltak. „Nekünk felelős minister kell; felelős ministert akarunk! Nem távol tőlünk; nem Bécsben; hanem itt, e teremben, ama székben; vagy istenemre, a császár nem fogja többé Magyarország koronáját viselni!” Így szólott Kossuth martius 9kén, míg Metternich azon árról álmodozott, melynek zugása négy nap mulva az ő föléhez is elhatott. És a felelős kormányt megnyerték. Olly nyereség ez, melynek megtartása mindig sokkal inkább függ magának a népek kérdése — függetlensége — és politikai képességétől, mint bármely törvényes biztosítéktól; és a magyarok épen olly képesek ezt megörzeni, mint akármely eurpai nemzet. Saját jóvedelmük feletti ellenörködés, és hazai érdekeik intézésében a legszélesebb szabadság (tekintettel levén mindig állására s bel törvényhozására a többi státusoknak, melyekkel egyesülve kívánnak maradni) önkényt következnék. Csehországnak és a többi örökös tartományoknak is szinte saját parlamenttel kell birniok. Sőt az eddig Magyarországtól függő Horvátország is, külön parlamentet kért magának; s azt halljuk, megnyerte. A galicziai nemesség, követve porosz-lengyelországi honfiát, hasonló kéressel lépett föl. Mi jól látjuk azon nehézségeket, melyek egy a szövetségi rendszer elvén működő kormány megalapításának utjában állnak. Ot — hat parlamentet, mely ugyanannyi, anyagi érdekekre nézve nem egészen azonos státusban ül, rendben tartani nem könnyű leendő. Higgadt fő, könnyű s biztos kéz: ezek kívánatnak férfiban, ki magára, meri vállalni, hogy az eurpai politika népes utján illy gépezettel keresztül halad. De mindez kikerülhetlen; s ezen kívül kerszerin lehet elővélni; hogy az idő és esztélyes vezérlet befolyása által sok ezen akadályok közül, melyek kezdetben támadtak, az események folytán elenyészhet. A szerint mint a népek kormányára iránti bizalma nő: azon vetélkedések és föltékenységek, melyek egy központi végrehajtó hatalom működését hátráltatnák, el fognak tűnni. A gépezet fenakadás nélkül fog haladni. Irány adatik azon központosítási elv hatásának, melyet illő határok közt, s a visszaélést elleni alkalmas biztosítókkal mi és minden más polgárisodott nemzetek mulhatlanul szükségesnek tartunk, hogy kormányunkat képessé tehessük kötelességeinek teljesítésére azon complicált testületek irányában, melyekkel dolgozunk. Mi tehát örömet reméljük, hogy azon rázkodás — melyet Austria szenvedett, azon nagy status-férfi megbukásával, ki valódi fejlődeme volt, — hagyományokon gyökerezett politikája fölszaggatásával, — és azon belkormányzati rendszer telforgatásával, — mely már akármilyen

lett légyen is — birodalmát összetartotta — nem volt olyan erős, hogy gyors helyreállása lehetőségét kizárja. Meg lehet, hogy még meglátandjuk, miként üdvös s szükséges reformjainak gyümölcseit szedi, erőben s gazdagságban növekedik, rejtett segély forrásait fölfedezi, s Europa dolgaiban kitünőbb s hasznosabb szerepet játszik, mint valaha előbb. Meg lehet más felől, meg fogjuk látni, hogy a habsburgi ház képviselője a császári koronát főhercegi kalappal s tollal cserélendi föl s leszáll a trónról, melyet ősei a királyok nagy tanácsstermében emeltek, hogy egy alacsonyabb széken a kisebb hatalmak csoportjában Europa koronás aristocratái közt foglaljon helyet. Még talán meg fogjuk látni, hogy Magyarország, mely eddig képviselve nem volt egyébként, mint azon monarchia által, ki idegen czimrel foglalt helyet, és az europai politikában nem mint Magyarország alkotmányos királya, hanem mint egy hatalmas ház feje és egy idegen álladalom uralkodója vett részt, meg fogjuk látni, hogy maga számára a gyűlekezeten külön helyet és független szavazatot követelend. De mi ezt az ő érdekében nem tanácsoljuk, s bátorokunk ajánlani, hogy üljön békén, s elégedjen meg azzal, hogy alkotmányos kormányzata lényegét szilárdítsa, mit tennie most hatalmában van.

London, april 18kán. A tegnapi alsóházi ülésben Wilson fölvilágosítást kért az iránt, hogy a kormány porosz seregeknek Holsteinba nyomulásától van-e értesítve?

Fogja-e Dánia az Elbe torkolatát zárva tartani? És Anglia nem fog-e közbenjárni Németországnak Dániávali háborúja esetében.

Palmerston lord, minden határozott válasz nélkül így nyilatkozott:

„A kormány mind a dán mind a porosz kormányoktól értesítettett ez ügyek felől; mi mind két kormányval alkudoztunk. A brit kormány czélja lett volna, e viszályokat békesen kiegyenlíteni, s ez iránt szolgálattunkat mindkét kormánynak ajánlottuk; s remélem, hogy ez ajánlatunk el is fogadtatik. Semmi sem volna sajnálatosabb, mint ha a világ békeje ily nemű viszálykodások által megzavartatnék.”

OROSZORSZÁG.

Posen és Galiczia felé négyszer több katonaság áll, mint ezelőtt; az álgukhoz megkivántató lovak mind megvannak vásárolva; Kowno és Mariapol mellett jelentékeny hadseregbe szállások megrendelve; a 25 évi szolgálaton túl levő szabadosok beparancsolva; Wilnában több nemes részint telakasztott, részint vesszöt kelle futniok. Kiewban is, mint mondatik, több mint száz (?) tanuló felakasztott; Pétervárbán a czár 4000 donai kozákokat a következő módon fogadott: miután mindent megmagyarázott, mit eddig érték tön, az idősöbket előhívta, ezeket megölette és megcsókolta, és miután mindeniknek egy rubelt ajándékozott elereszté őket; ezen vad csoportok hurrah riválgásai még akkor is tartottak, midőn a

főváros már nehány mértföldnyire volt hátok mögött. Mihály nagyherceg a császárné jelenlétében, oly erős kifejezésekkel nyilatkozott a porosz megfenyítése iránti szándokáról, hogy ez elájult. Lengyelországban naponként új proclamatiói jelennek meg a czárnak, melyek telvék békenyilvánítások és halálfenygetésekkel. Czári tériók már régebb idő óta annyira felbuzgatták a parasztokat, hogy ezek alig tognának a felkellőkhez állani, ha a nemeseknek, kik eddig kímőzták őket, eszöbke jutna, egy ujdon támadt Lengyelországot kikiáltani. (Al. Oe. Zeit.)

LENGYELORSZÁG.

A poseni ujság a következők czikkét közli Varsóból. — Hiteles forrásból tudjuk, hogy a bebörtönözött orosz tisztok közül, négy kurlandi a varsói föllegrvárbán kivégeztetett. — Egy közirat boocsátott a parasztok közzé, miszerint uraikat, kik a forradalomról fogának velük értekezni, a rendőrségnek szolgálják át. — Négy földbirtokos Krasinsky Vince vezérlete alatt, hg Paskiewicz meghagyása következtében, azon kéréssel indult Pétervárra a czárhoz, hogy Lengyelország a forradalom előtti alkotmányába helyheztessek vissza, és hogy a lehetőségig, a régi Lengyelország többi alkatrészei is ahoz csatoltassanak, az orosz hatalom megerősítésére.

Felelős szerkesztő — **Vida Károly.**

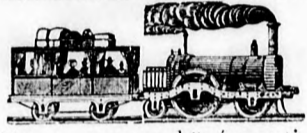
Hivatalos tudósítások.

Birói árverés.

Nemes Esztergomgyében fekvő Gyiva helységnek báró Baldacci Antal urat illető zálogos fele része, mely mintegy 350 holdat teszen, és majorsági bétett földekből, meg gazdasági épületekből és lakó házból áll: — valamint szinte ehöz fél orányira fekvő aradi pusztában is 25 hold öszi vetésű, és 65 hold ugaros föld, f. évi június 27-én készpénz fizetés mellett nyilvános árverés útján eladandó tészen. E zálogos birtok természetét iránt majd a helyszínen bővebben értesülhetni. — Kelt Esztergomban mart. 30-án 1848.

Wargha Benedek fősz. bír. mint kiküldött v. hajtó bír. Matyasovszky Sandor végrehajtó eskütt.

Hirdet-mény.

Hatodik rendes közgyűlése a magyar középponti vasut részvényeseinek.

Alólirt igazgatóságnak ezennel van szerecséje e vállalat szavazati joggal bíró részvényeseinek tudomásul adni, hogy a hatodik rendes közgyűlés

hétfőn f. évi május 22-kén, reggeli 10 órakor

Pozsonyban az igazgatósági hivatalban fog tartatni.

- Az e gyűlésen elintézendő tárgyak következők:
1. Jelentés a magy. középponti vasut különféle vonalain tett építéseknek állapotáról, s az 1847ki igazgatósági évről eredményeiről, a pest-váci és pest-szolnoki vonalok forgalmáról, és azon intézkedésekről, melyek a morva-pozsonyi forgalom tekintetében tétettek.
 2. Intézkedés azon érvényteleneknek nyilvánított részvény-ideigl.-jegyekről, melyekre a szabályszerűleg meghatározott fizetések teljesítése elmulasztatott.
 3. Rendelkezés, a morva-szolnoki egész vonal hosszára szükséges eszközök tökéletes megszerzése iránt, oly mennyiségben, mint ezt a reménytelő tetemes személy-és podgyász-forgalom megkívánja.
 4. Rendelkezés, a szükséges tőkék megszerzése iránt.
 5. Egy szakértő igazgatónak szabályszerű megválasztása, az igazgatóságból kilépő Sprenger P. udv. épít. tanácsnok úr helyébe.

A társaság szabályai 16-ik §-nak 1846-ki octoberben három ízben kihirdetett, s legfelsőbb elhatározás következtében életbeléptetett megváltoztatása szerint, a magyar középponti vasut társaság közgyűléseire, és részvény-ideigl.-jegyek tokéletes lefizetésének megtörténteig azon részvényes urak hivandók meg, kik a közgyűlés ideje előtt 3 hónappal már a részvény könyvekbe, mint 80 db ideigl.-jegyek birtokosai irattak be, és e 80 db, saját nevükre irt ideigl.-jegyeket az illető társasági pénztárnaknál a közgyűlés tartása előtt három héttel letették.

Ennek következtében mindazon részvényes urak, kik e szabályszerű kivántatásának a fennemlített közgyűlés tekintetéből eleget tenni képesek, felszólítatnak: miszerint a 80 db ideigl.-jegyek letételét, bezárólag f. é. május 1-ő napjáig, vagy az igazgatóság hivatalában Pozsonyban, vagy Pesten a kereskedelmi bankban, vagy Bécsben a társaság központi pénztáránál eszközölni, és ezek helyébe a szokott térítvényeket általvenni sziveskedjenek.

Azon kívül valamennyi részvényes uraknak idején elfognak küldetni a közgyűlésbelépés alkalmával megkivántató igazolási-levelek, valamint az üzletiről jelentések, és az 1847 igazgatósági évről számadásai is. Pozsony april 16. 1848.

Magy. középponti vasut.

Heckenast Gusztáv

könyvkereskedésében Pesten (váci-utca 15. sz. a.) megjelent, s minden könyvkereskedés által megszerezhető:

Tschabuschnigg, Adolph Ritter v., Der moderne Eulenspiegel. Roman. 8. 2 Bände. In Umschlag geheftet 4 fl. Conv.-Münze.

Schücking, Levin, Novellen. 8. 2 Bände. In Umschl. geh. 4 fl. C.-M.

Paoli, Betti, Romancero. Gedicht. Gr. 8. In Umschl. steif gebunden 2 fl. 30 kr. Conv.-Münze.

Rupertus (R. v. Beyer), Allerlei Rau. Novellen und Erzählungen. 8. 3 Bände. In Umschlag geheftet 5 fl. C.-M.

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent

Wigand Károlynál Pozsonyban

kapható:

KOSSUTH LAJOS arczképe

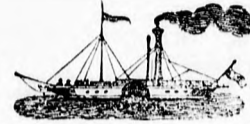
BARABÁS rajza után.

Finom atezélmetszés 40 kr. pengő pénzben.

Nyomatja Landerer és Heckenast.

(226)

Dunagöz-hajózás.

Az első cs. k. szabadalim. Duna-gőzhajózási társaság részvényeseinek f. hó 12-kén tartott közgyűlésében határozattá lön: hogy a legközelebb lefolyt üzleti évről nyereségéből minden 500 ftos részvény után (a kilenczedik kibocsátásbeli részvények kivételével, melyek az 1846. mart. 20-ai közgyűlés határozataihöz képest csak az 1848-iki év mart. 1-ő napjától kezdve fognak a társaság nyeresége-vagy veszteségeiben részesülni) fölöslegosztatéuk 23 ft pp. fizetessék.

A t. cz. részvényes urak méltóztassanak tehát az 1848-ki martiusra 35 ft 30 krt pp. egy egész, és 17 . 45 . . . egy fél részvény után, azok azonban, kik immár a szokott 5% fizetést 12 ft 30 krral pp. fölvtették, a többi 23 ft. pp. egy egész, és 11 ft 30 krt pp. egy fél részvény ut. n a kezeiknél levő coupons-ok előmutatása mellett a középponti irodában, vagy a pesti, pozsonyi és linzi ügyviselősegeknél felvenni.

Ötödik javított és tetemesen bővített kiadás.

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvüsnál megjelent s

Wigand K. pozsonyi könyvüsrnál kapható:

Legujabb

HÁZI TITOKNOK.

Mindennemü s különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérő szabályok számos példakkal világosítva.

A magyar nemzet hasznára irt kézi segéd-könyv.

Magában foglalva: rövid nyelvtudományt, utmutatást a levélírásra, különféle orvendező, köszönő, tudósító, kéré, vigasztaló, emlékeztető, intő, feddő és szemrehányó, mentegető, meghívó, szerelem- és nőkerő s egyéb levelek, s ezekre szóló válaszok példányait; kereskedői kör-, tudakozó-, ajánló- és hitel-adásoknak és adások által irt, váltók, pénz, statuskötevények, fizetések, készpénzbeli küldemények, folyó számvitelek, áruügylek, szállítások stb. iránti levelek mintáit; mindennemü magyar, latin, német és francia czimeket; folyamodások, örök bevallások, adásvevési, bérlési, csere-, zálog-, társasági, áruszerzési, építési, szegődési, letéti, házassági, kölcsön- s egyéb kötések, egyezségek, kezességek, ajándéklevelek, engedmények, utalványok, nyugtatványok, térítvények, vevények, meghatalmazások és ügyvéd-vallások, bizonyítványok, hirdetmények, számviteli kivonatok, végrendeletek stb. szerkesztésénél követendő szabályokat, és ily iratok mintáit egy idegen- és muszótárral. Ezekhez járulnak: a változlett szabályai, váltóminták, könyvvitel és üzletkönyvi példányok. Továbbá: az ausztriai status-papírosok ismertetése, azon keresztnyek jegyzéke, melyek magyar, német és francia nyelven másképp ejtetnek ki, némely magyar- és erdélyországi városok és faluk nevei magyarul és németül, nevezetesebb homi és külföldi vásárok jegyzéke, az europai föbb bankok névsora, a magyar kereskedelmi bank alapszabályai és rendszabásai, a hazai első takarékpénztár szabályai s emlékönyvi versek. Végre: különféle pénz-, kamat-, folyam- és ártáblák, honi, bécsi és egyéb külföldi súly is más mértékek.

Szerkeszték **Farkas Elek és Kövi István.**

Ötödik javított és tetemesen bővített kiadás: 7dik ezer példány. Nagy 8-rét Pesten 1847. fuzve 2 ft 30 kr. pp.

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvüsrnál és

Wigand Károlynál Pozsonyban kapható:

Aiföldi levelek.

Irtá **gróf Dessewffy Emil.**

Nagy 8-rét. 1842. fuzve 1 forint pengőben. Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvüsrnál megjelent s

Wigand F. K. pozsonyi könyvüsrnál kapható:

Deinhardstein. Erzählungen u. Novellen. Gr. 12. Pesth, 1846. In Umschlag geh. 2 fl. C.M.

Duller, Ed., Märchen für die Jugend. Zweite durchgesehene und vermehrte Auflage. Mit 6 colorirten Bildern. Gr. 8. 1846. In ganz engl. Leinwand geh. 2 fl. 40 kr.

Häuffer, J. V., kleine historische Bilder-Gallerie aus Ungarns denkwürdiger Vorzeit für die Jugend. Mit vielen Abbildungen. Pesth, 1847. In Umschlag geheftet 2 fl. 40 kr.

Hugo, Carl, Psalmen eines armen Poeten. Gr. 8. Pesth, 1846. In Umschlag geh. 2 fl.

— **Ein Ungarkönig. Historisches Drama in 4 Acten.** Gr. 12. Pesth, 1847. In Umschlag geheftet 1 fl. 40 kr.

Levitsehnigg, H. Ritter v., Ein Märchen. Gr. 12. Pesth, 1847. In Umschl. geh. 1 fl. 20 kr.

Marlin, Jos., Attila. Gr. 12. Pesth 1847. 3 Bde. In Umschlag geheftet 5 fl.

Ritter, Ernst, Mohnkörner. Gesammelte Erzählungen. Gr. 12. 1846. 2 Bde. In Umschlag geheftet 4 fl.

Schauspiele, verworfene. Herausgegeben von Ludw. Foglar. Gr. 12. Pesth 1847. In Umschlag geheftet 2 fl. 40 kr.

Schücking, Levin, Novellen. 8. 1846. 2 Bde. In Umschlag geheftet 4 fl.

Stelzhamer, Franz, der Heimgarten (Novellen). 8. Pesth, 1847. 2 Bde. Im Umschl. geh. 3 fl.

— **Jugend - Novellen.** Ein schönes Bilderbuch mit 4 colorirten Lithographien. Gr. 8. Pesth 1837. In Umschl. geh. 1 fl.

Stifter, Adalbert, Studien. (Novellen-Samml.) 1. u. 2. Band. Zweite Auflage. Mit 2 Vignetten nach Geiger, von Axmann in Stahl gestochen. Gr. 12. Pesth 1847. In Umschl. geh. 5 fl.

— **3. u. 4. Band. Zweite Auflage.** Mit 2 Vignetten nach Geiger, von Axmann in Stahl gestochen. Gr. 12. Pesth 1847. In Umschlag geheftet 5 fl.

Tesche, Walter, Erzählungen aus dem Bergischen. 8. Pesth 1847. 2 Theile. In Umschlag geheftet 3 fl.

Tschabuschnigg, Adolph Ritter v., Der moderne Eulenspiegel. Roman. 8. Pesth 1846. 2 Bde. In Umschlag geheftet 4 fl.